

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๓๗

๑. เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประทับอยู่ ณ พระนครสาวัตถี ลูกชายโสโรยเศรษฐี ในโสโรยนคร นั่งบนยานน้อยอันมีความสุขกับสหายคนหนึ่งออกไปจากพระนคร เพื่ออาบน้ำด้วยบริวารจำนวนมาก ๆ ขณะนั้นพระมหากัจฉายนเถระ มีความประสงค์จะเข้าไปบิณฑบาตยังโสโรยนคร ห่มผ้าซ้อนนอกอยู่ ณ ภายนอกพระนคร ๆ ก็ร่างกายของพระเถระมีสีคล้ายทองคำ ๆ ลูกชายโสโรยเศรษฐีเห็นท่านแล้ว จึงคิดว่าสวยจริงหนอพระเถระรูปนี้ ควรเป็นภรรยาของเรา หรือว่าผิวพรรณร่างกายภรรยาของเราพึงเป็นเหมือนผิวพรรณของพระเถระรูปนี้ ๆ ในขณะที่เพียงที่เขาคิดแล้วนั่นเอง เพศชายของเขาก็หายไปเพศหญิงได้มีปรากฏแล้ว ๆ เขาละอายใจ จึงลงจากยานน้อยหนีไปแล้ว ๆ คนผู้เป็นบริวารจำเขาไม่ได้ จึงพูดว่า นี่มันเรื่องอะไรกัน ๆ ๆ แม่นางก็เดินทางไปยังเมืองตักกสิลา ๆ ฝ่ายสหายของนางแม่จะเที่ยวค้นหาข้างโน้นและข้างนี้แล้วก็หาไม่พบ ๆ คนผู้เป็นบริวารทั้งปวง ครั้นอาบน้ำแล้ว ก็พากันไปสู่เรือน ๆ เมื่อถูกถามว่า ลูกชายเศรษฐีไปไหน พวกคนผู้เป็นบริวารเหล่านั้นก็พูดว่า พวกเราเข้าใจว่าเขาอาบน้ำเสร็จแล้ว จักมาแล้ว ๆ ขณะนั้น พ่อแม่ของเขาค้นดูในที่นั้น ๆ แล้วก็หาไม่พบ จึงพากันร้องไห้คร่ำครวญได้ถวายภัตเพื่อผู้ตาย ด้วยเข้าใจว่า ลูกชายของเราจักตายเสียแล้ว ๆ นางเห็นหมู่เกวียนมุ่งไปยังเมืองตักกสิลาหมู่หนึ่ง จึงเดินติดตามยานน้อยไปข้างหลัง ๆ ๆ ขณะนั้นพวกมนุษย์เห็นนางแล้วพูดว่า เธอเดินตามมาข้างหลัง ๆ ยานน้อยของพวกเราพวกเราไปรู้จักเธอว่า หญิงคนนี้ เป็นลูกสาวของใคร ๆ

๒. ในวันนั้น แม่สมเด็จพระบรมศาสดา ก็ทรงตรวจดูสัตว์โลกในเวลาใกล้รุ่ง ทอดพระเนตรเห็นพระเจ้ามหาภิรมย์พร้อมกับบริวาร แล้วทรงพระดำริว่า เจ้ามหาภิรมย์นี้ ทรงสติบภาพ (พจน์) ว่า พระรัตนตรัยเกิดขึ้นแล้ว จากสำนักพวกพ่อค้า ทรงบูชาคำพูดของพวกพ่อค้าเหล่านั้น ด้วยทรัพย์ ๓๐๐,๐๐๐ กหาปณะแล้วทรงสละราชสมบัติ มีมหาดเล็ก ๑,๐๐๐ คนแวดล้อม มีพระราชประสงค์จะทรงผนวชเฉพาะเรา จักเสด็จออก (จากพระนคร) ในวันพรุ่งนี้ พระองค์พร้อมกับบริวาร จักบรรลุประอรหัตต์ พร้อมกับปฏิสัมภิทา เราจักทำการต้อนรับพระองค์ ในวันรุ่งขึ้น ทรงถือบาตรและจีวร ด้วยพระองค์เอง เสด็จไปต้อนรับสิ้นระยะ ๑๒๐ โยชน์ ดุจพระเจ้าจักรพรรดิทรงต้อนรับกานันท์ ฉะนั้น ประทับนั่งเปล่งพระฉัพพรรณรังสี ณ โคนต้นไทรโคนต้นไทรริมฝั่งแม่น้ำจันทภาคฯ ฝ่ายพระราชเสด็จมาถึงแม่น้ำสายหนึ่ง ตรัสถามว่า แม่น้ำสายนี้ ชื่อแม่น้ำอะไร ฯ ชื่อแม่น้ำ อารวปัจจัย พระพุทธเจ้าข้า ฯ พ่อคุณทั้งหลาย แม่น้ำนี้มีประมาณเท่าไร ฯ ลึก ๑ คาวุต กว้าง ๒ คาวุต พระพุทธเจ้าข้า ฯ ก็ ในที่นี้มีเรือหรือแพบ้างไหม ฯ ไม่มี พระพุทธเจ้าข้า ฯ พระราชาตรัสว่า เมื่อพวกเราสำรวจคอยหาพาหนะ มีเรือเป็นต้นอยู่ ชาติก็นำเข้าสู่ชรา ชราก็นำเข้าสู่มรณะ เราหมดความสงสัย ออกมาเฉพาะพระรัตนตรัยแล้ว ด้วยอานุภาพแห่งพระรัตนตรัยนั้น ขอน้ำนี้ อย่าได้เป็นเหมือนน้ำเลย ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมงพิกากับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕ แปล ไทยเป็นมคธ

๑. สมมาสมพุทุเท สวตถึยัม วิหระนเต โสเรยยนคเร โสเรยยเสฏฐิปปุตโต
 เอกเณ สหายเณ สทุธิ์ สุขยานเก นิสีทิตฺวา มหนฺเตน ปริวารเณ นหฺนตถาย นครา
 นิภฺขมิ ฯ ตสฺมี ขเณ มหาภจฺจายนตเถโร โสเรยยนคํ ปิณฑาย ปวิสิตฺกามิ พหิณคเร
 สงฆาภูมึ ปารุปติ ฯ เถรสฺส จ สุวณฺณวณฺณํ สรีรํ ฯ โสเรยยเสฏฐิปปุตโต ตํ ทิสฺวา
 จินฺเตสิ อโห วต อยัม เถโร มม ภริยา ภเวยฺย มม วา ภริยาย สรีรวณฺโณ เอตฺสฺส
 สรีรวณฺโณ วิย ภเวยฺยาติ ฯ ตสฺส จินฺติตมตฺเตเยว ปุริสลิงคํ อนฺตรธายิ อิตถิลิงคํ
 ปาตุโรหสิ ฯ โส ลชฺชมาโน ยานกา โอรูปฺยห ปลาโย ฯ ปริชโน ตํ อสญฺชานนฺโต กิเมตํ
 กิเมตฺนฺติ อาห ฯ สปิ ตกฺกสิลมคคํ ปฏฺฐิปชฺชิ ฯ สหายโกปิสฺสา อิตฺ จิตฺ จ
 วิจริตฺวาปิ นาทุส ฯ สพุเพ นหายิตฺวา เคหํ อคมฺสุ ฯ กหํ เสฏฐิปปุตฺโตติ วุตฺเต
 นหาตฺวา อาคโต ภวิสฺสตีติ มณฺณิมฺหาติ วทิสฺสุ ฯ อถสฺส มาตาปิตโร ตตฺถ ตตฺถ
 ปริเยสิตฺวา อปฺสฺสนฺตา โรทิตฺวา ปริเทวิตฺวา มโต ภวิสฺสตีติ มตกภตฺตํ อทฺสุ ฯ ส
 เอกํ ตกฺกสิลคามิสฺตฺถวาทํ ทิสฺวา ยานกํ ปจฺจโต ปจฺจโต อนฺุพนฺธิ ฯ อถ นํ มนฺุสฺสา
 ทิสฺวา อมฺหากํ ยานกฺสฺส ปจฺจโต ปจฺจโต อากจฺฉสิ มยํ กสฺเสสา ทาริกาติ ตํ น
 ชานามาติ วทิสฺสุ ฯ (ธมฺมปทฺฐจกถาย พุติโย ภาคฺ/หน้า ๑๕๒)

๒. สตุถาปิ ตัมหิสํ ปจฺจุสกาลเ โลกํ โวลเณโต มหากปฺปินราชานํ สปริวารํ
 ทิสฺวา อยํ มหากปฺปิโน วาณิชฺชานํ สนฺติกา ติณฺณํ รตนานํ อุปฺปนฺนภาวํ สุตฺวา เตลํ
 วจนํ ตีหิ สตสฺสเสหิ ปฺุเชตฺวา รชฺชํ ปหาย อมจฺจสฺสสปริวุโต มํ อุกฺทิสฺส ปพฺพชิตฺกามา
 เสว นิกฺขมิสฺสตี โส สปริวารโ สห ปฏฺิสมภฺิทาหิ อรหตฺตํ ปาปฺณิสฺสตี ปจฺจุคฺคจฺจนฺโต
 นมสฺส กริสฺสามีตี ปฺุณทิวเส จกฺกวตฺตี วิย ชฺุทฺทกคามโฆชกํ ปจฺจุคฺคจฺจนฺโต สยเมว
 ปตฺตจิวํ คเหตุวา วิสตีโยชนสฺตมคฺคํ คนฺตฺวา ปจฺจุคฺคจฺจนฺโต จนฺทภาคาย นทฺิยา
 ตีเร นโคธรรุขมฺุเล จพฺพณฺณรสมฺิโย วิสฺสชฺุเชนฺโต นิสฺสีท ํ ราชาปิ อาคจฺจนฺโต
 เอกํ นทฺิ ปตฺวา กา นามเสตี ปฺุจฺฉิ ํ อารวปฺจฺฉา นาม เทวตี ํ กิมสฺสา ปริมาณํ
 ตาตาตี ํ คมภีโรโต คาวุตํ ปฺุญฺลโต เทว คาวุตานิ เทวตี ํ อตฺถิ ปเนตฺถ นาวา
 วา อฺุพฺุมโป วาตี ํ นตฺถิ เทวตี ํ นาวาทินิ โอลเณตฺตานํ อมฺุหากํ ชาตี ชฺุรํ อุปเนตี
 ชฺุรา มรณํ อหํ นพฺพเมตีโก หุตฺวา ตีณิ รตนานิ อุกฺทิสฺส นิกฺขนฺโต เตลํ อานฺุภาเวน
 อิทํ อุกฺทํ วิย มา อโหสฺสีตี ํ (ธมฺมปทฺฏจกฺถาย จตฺตฺโถ ภาโค/หน้า ๑๔ - ๑๕)